

Sygn. akt II Ca 267/18

POSTANOWIENIE

Dnia 5 marca 2018 roku

Sąd Okręgowy w Krakowie, II Wydział Cywilny Odwoławczy w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Grzegorz Buła (sprawozdawca)

Sędziowie: SSO Beata Kurdziel

SSO Joanna Ćwik-Bielińska

Protokolant: osobiście

po rozpoznaniu w dniu 5 marca 2018 r. w Krakowie

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z wniosku M. B.

przy uczestnictwie M. P. (1), M. P. (2) i D. P.

o wykreślenie ostrzeżenia

na skutek apelacji wnioskodawczyni od postanowienia Sądu Rejonowego w Wieliczce V Zamiejscowego Wydziału Ksiąg Wieczystych z siedzibą w S. z dnia 14 listopada 2017 r., sygnatura akt DzKw 4376/17

postanawia:

oddalić apelację.

SSO Beata Kurdziel	SSO Grzegorz Buła	SSO Joanna Ćwik-Bielińska
--------------------	-------------------	---------------------------

UZASADNIENIE

postanowienia z dnia 5 marca 2018 roku

Wnioskodawczyni M. B. we wniosku z dnia 23 sierpnia 2017 roku domagała się wykreślenia z działu III księgi wieczystej nr (...) wpisu ostrzeżenia o toczącym się postępowaniu w sprawie z powództwa M. P. (1) przeciwko M. i D. P. o nabycie własności nieruchomości przez zabudowę na podstawie art. 231 §1 k.c., którego podstawę wpisu stanowiło postanowienie Sądu Wojewódzkiego w Krakowie z dnia 17 września 1992 roku sygn. akt I C 1894/92. Do wniosku, jako podstawa żądanego wpisu, dołączone zostały, potwierdzone za zgodność z oryginałem przez pełnomocnika procesowego wnioskodawczyni, wydruki fotokopii: a) pozwu wniesionego przez M. P. (1) w sprawie I C 1894/92 (z naniesioną też sygnaturą I C 325/97), b) pisma przygotowawczego M. P. (1) z dnia 30 grudnia 1993 roku do sprawy I C 1894/92, c) wyroku Sądu Wojewódzkiego w Krakowie z dnia 16 maja 1996 roku sygn. I C 1894/92, d) wyroku Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 18 lutego 1997r. sygn. I ACr 14/97, e) wyroku Sądu Wojewódzkiego w Krakowie z dnia 31 grudnia 1997 roku sygn. I C 325/97, f) wyroku Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 28 kwietnia 1998 r. sygn. I ACa 206/98, g) postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 16 marca 2001 r. sygn. III CKN 362/00. Do przedmiotowego wniosku dołączone zostały także potwierdzone przez pełnomocnika wnioskodawczyni kserokopie jego pism składanych do Przewodniczącego Wydziału I Cywilnego Sądu Okręgowego w Krakowie z dnia

24 lipca 2017r. o udostępnienie akt sprawy o sygn. I C 1894/92, z dnia 4 sierpnia 201r. o wydanie odpisu dokumentów z akt tej sprawy, a także pisma Zastępcy Przewodniczącego w/w Wydziału z dnia 16 sierpnia 2017r. We wniosku wnioskodawczynie zawarła również wniosek o zwrócenie się przez Sąd Rejonowy w Wieliczce, do którego składany był niniejszy wniosek o wpis, do Sądu Okręgowego w Krakowie w trybie art. 248 §1 k.p.c. o wydanie odpisów dokumentów, wskazanych w tym wniosku, w celu wykreślenia ostrzeżenia z księgi wieczystej. Dodatkowo w dniu 30 sierpnia 2017 roku wnioskodawczynie dołączyła do wniosku niewiarygodne kopie powołanych wcześniej wyroków i postanowienia Sądu Najwyższego, w wersjach niezawierających danych osobowych stron tych postępowań.

Postanowieniem z dnia 13 października 2017 roku referendarz sądowy w Sądzie Rejonowym w Wieliczce oddalił przedmiotowy wniosek.

Orzeczenie to zostało zaskarżone przez wnioskodawczynię skargą na orzeczenie referendarza, skutkiem czego postanowienie z dnia 13 października 2017 roku utraciło moc prawną (art. 398²² §2 k.p.c. w zw. z art. 13 §2 k.p.c.)

Postanowieniem z dnia 14 listopada 2017 roku Sąd Rejonowy w Wieliczce oddalił wniosek. Uzasadniając powyższe postanowienie Sąd Rejonowy wskazał na kognicję sądu w postępowaniu wieczystoksięgowym określoną w art. 626⁸ §2 k.p.c. oraz stwierdził, iż przedłożone przez wnioskodawczynię dokumenty nie mogą stanowić podstawy żądanego wpisu, gdyż nie odpowiadają wymaganiom zawartym w art. 31 ust.1 ustawy o księgach wieczystych i hipotece, jak również z art. 244 §1 k.p.c. w zw. z art. 250 §1 k.p.c. Sąd pierwszej instancji podniósł, że w przypadku gdy podstawę wpisu stanowić ma orzeczenie sądowe, winno być przedłożone w postaci odpisu urzędowo poświadczonego przez sąd wydający odpis lub wyciąg. Nadto Sąd Rejonowy stwierdził, że nie posiada jakichkolwiek uprawnień, aby zwracać się do Sądu Okręgowego w Krakowie o wydanie przedmiotowych orzeczeń, zastępując tym samym stronę, a także iż w postępowaniu wieczystoksięgowym sąd orzekający nie może podejmować inicjatywy dowodowej.

Apelację od powyższego postanowienia wniosła wnioskodawczynie, zaskarżając je w całości oraz zarzucając:

a) naruszenie przepisów postępowania, a to art. 626⁸ §1 i §2 k.p.c. w zw. z art. 626⁹ k.p.c. poprzez oddalenie wniosku z uwagi na rzekomy brak podstaw do wykreślenia przedmiotowego ostrzeżenia, podczas gdy z treści wniosku i dołączonych do niego dokumentów wynika jednoznacznie, że doszło do prawomocnego zakończenia sporu i zmiany, a następnie oddalenia powództwa, które stanowiło podstawę ujawnienia ostrzeżenia;

b) naruszenie przepisów postępowania, a to art. 250 §1 zd. 2 k.p.c. w zw. z art. 13 §2 k.p.c. poprzez nieuzasadnione przyjęcie, iż sąd wieczystoksięgowy nie posiada uprawnień do wystąpienia z żądaniem udzielenia przez Sąd Okręgowy w Krakowie urzędowo poświadczonych odpisów orzeczeń, z których w sposób oczywisty wynika nieaktualność ostrzeżenia wpisanego w dziale III księgi wieczystej, podczas gdy żaden z przepisów kodeksu postępowania cywilnego nie ogranicza kompetencji sądu w tym postępowaniu do działania na podstawie art. 250 §1 zd. 2 k.p.c., który mocą odesłania zawartego w art. 13 §2 k.p.c. znajduje zastosowanie również w postępowaniu toczącym się w trybie nieprocesowym, w tym w postępowaniu wieczystoksięgowym;

W związku z powyższymi zarzutami apelująca domagała się zmiany zaskarżonego postanowienia i dokonania przez Sąd żądanego wykreślenia ostrzeżenia z działu III księgi wieczystej nr (...) na podstawie dokumentów złożonych wraz z wnioskiem, ewentualnie o dokonanie tego wykreślenia w oparciu o treść dokumentów znajdujących się w archiwum Sądu Okręgowego w Krakowie, w aktach sprawy o sygn. I C 325/97, tj. na podstawie okoliczności znanych Sądowi z urzędu, które – na podstawie art. 228 §2 k.p.c. – nie wymagają dowodu, bądź o wystąpienie do Wydziału I Cywilnego Sądu Okręgowego w Krakowie z żądaniem wydania poświadczonych za zgodność odpisów dokumentów w trybie art. 250 §1 zd. 2 k.p.c. w zw. z art. 13 §2 k.p.c.

Nadto w dniu 12 stycznia 2018 roku wnioskodawczynie przedłożyła odpisy wyroku Sądu Wojewódzkiego w Krakowie z 16 maja 1996r. sygn. I C 1894/92, wyroku Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 18 lutego 1997r. sygn. I ACr 14/97, wyroku Sądu Wojewódzkiego w Krakowie z dnia 31 grudnia 1997 roku sygn. I C 325/97, wyroku Sądu Apelacyjnego w

Krakowie z dnia 28 kwietnia 1998 r. sygn. I ACa 206/98 oraz postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 16 marca 2001 r. sygn. III CKN 362/00, potwierdzone za zgodność z oryginałem przez sekretarzy sądowych.

Rozpoznając niniejszą sprawę Sąd Okręgowy ustalił na podstawie treści księgi wieczystej (...), iż prowadzona jest ona dla nieruchomości stanowiącej dz. nr (...) w miejscowości G., gm. M., a także iż w dziale II jako właściciel wpisana jest M. B. c. M. i L., na podstawie umowy sprzedaży z dnia 28 czerwca 1993 roku. W dziale III tej księgi wpisane jest ostrzeżenie o toczącym się postępowaniu z powództwa M. P. (1) przeciwko M. i D. P. o nabycie własności nieruchomości przez zabudowę na podstawie art. 231 §1 k.c., który to wpis nastąpił na podstawie postanowienia Sądu Wojewódzkiego w Krakowie z dnia 17 września 1992 roku sygn. I C 1894/92.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja nie jest zasadna.

W ocenie Sądu Okręgowego apelacja nie zasługiwała na uwzględnienie bowiem trafnie Sąd pierwszej instancji uznał, że zachodzi przeszkoda do dokonania żadanego wykreślenia ostrzeżenia wpisanego w dziale III księgi wieczystej nr (...). Zdaniem Sądu Okręgowego całkowicie prawidłowe było stanowisko Sądu Rejonowego, że dokumenty przedłożone wraz z wnioskiem nie stanowią wystarczającej podstawy do dokonania żadanego wpisu.

Sąd Okręgowy nie podziela zarzutu wnioskodawcy, iż Sąd pierwszej instancji rozpoznając niniejszy wniosek naruszył przepis art. 626⁸ §2 k.p.c. regulujący zakres kognicji sądu w postępowaniu wieczystoksięgowym w sposób mający wpływ na rozstrzygnięcie tej sprawy. Zgodnie z tym przepisem sąd rozpoznając wniosek o wpis, bada jedynie treść i formę wniosku, dołączonych do wniosku dokumentów oraz treść księgi wieczystej. Wykładnia powyższego uregulowania wielokrotnie była dokonywana w orzecznictwie Sądu Najwyższego. Zgodnie z tymi poglądami „ograniczona kognicja sądu wyłącza nie tylko badanie innych dokumentów, niż dołączone do wniosku lub znajdujące się w aktach księgi wieczystej, ale także okoliczności, które nie wynikają z wniosku o wpis, dołączonych do niego dokumentów ani z treści księgi wieczystej, jeżeli miałyby one stanowić podstawę uwzględnienia wniosku o wpis. Niedopuszczalne jest prowadzenie w postępowaniu o wpis postępowania dowodowego mającego na celu poszukiwanie podstawy wpisu, która nie wynika z dokumentów dołączonych do wniosku (por. postanowienie z dnia 11.03.2015r. II CSK 280/15, postanowienie z 26.06.2014r. II CSK 544/13). Sąd Najwyższy wyraził nawet pogląd, iż kognicją sądu w postępowaniu o wpis w księdze wieczystej nie jest objęte badanie dokumentu znajdującego się w aktach innej księgi wieczystej niż ta, której dotyczy dany wniosek, nawet w przypadku gdy księgi te są prowadzone przez ten sam sąd i dotyczą nieruchomości stanowiących własność tej samej osoby (por. postanowienie z dnia 31.01.2014r. II CSK 225/13, OSP 2015/7-8/75, postanowienie z dnia 31.01.2014r. II CSK 218/13). Sąd Okręgowy podziela powyższe stanowiska.

Zdaniem Sądu Okręgowego, jest rzeczą niewątpliwą, iż Sąd Rejonowy wydając zaskarżone postanowienie oparł je na ustaleniach dokonanych właśnie w oparciu o tak rozumianą kognicję sądu w postępowaniu wieczystoksięgowym. W uzasadnieniu swojego postanowienia Sąd pierwszej instancji wprost wskazywał na zakres tej kognicji, podnosząc iż przekracza ją postępowanie mające na celu uzyskanie dokumentów mających stanowić podstawę żadanego wpisu. Stanowisko Sądu Rejonowego w tej kwestii było trafne. Sąd pierwszej instancji w toku postępowania, ani nie wykroczył poza ramy kognicji określonej w art. 626⁸ §2 k.p.c., ani nie pominął jakiegokolwiek elementu, który w ramach swojej kognicji miał obowiązek uwzględnić, rozpoznając przedmiotowy wniosek. Już tylko z tych powodów powyższy zarzut nie może zostać uznany za trafny.

Podzielić należy także stanowisko Sądu pierwszej instancji, iż dokumenty przedłożone przez wnioskodawczynię wraz z wnioskiem nie mogły stanowić podstawy wpisu, a zatem prawidłowo Sąd ten uznał, że zachodzi przeszkoda do jego dokonania. Zgodnie z art. 626⁹ k.p.c. sąd oddala wniosek o wpis, jeżeli brak jest podstaw albo istnieją przeszkody do jego dokonania.

W toku niniejszego postępowania apelacyjnego kognicja Sądu drugiej instancji z jednej strony jest określona przez art. 626⁸ §2 k.p.c., ale nadto wyznacza ją art. 378 §1 k.p.c. w związku z art. 13 §2 k.p.c., a więc w konsekwencji sąd

drugiej instancji rozpoznaje sprawę w granicach apelacji, przy czym w granicach zaskarżenia bierze z urzędu pod uwagę nieważność postępowania. Z art. 626⁸ §2 k.p.c. wynika, że w ramach niniejszego postępowania Sąd odwoławczy ma za zadanie jedynie zbadać, czy w świetle dokumentów załączonych do wniosku i treści księgi wieczystej wpis, bądź jego odmowa przez sąd pierwszej instancji była uzasadniona. Decydujące znaczenie dla tej oceny ma stan rzeczy istniejący w chwili złożenia wniosku, którym sąd rozpoznający wniosek o wpis jest związany (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11.03.2015r. II CSK 280/14).

Rozpoznając sprawę we wskazanych granicach należy stwierdzić, że wnioskodawczynie do swojego wniosku przedłożyła wydruki fotokopii określonych pism procesowych i orzeczeń sądowych, które nie zostały zaopatrzone w urzędowe poświadczenie ich zgodności z oryginałami, a jedynie umieszczono na nich potwierdzenie pełnomocnika procesowego wnioskodawczynie o zgodności tych kopii z oryginałami.

Sąd Okręgowy w składzie rozpoznającym niniejszą sprawę podziela stanowisko wyrażane w orzecznictwie, iż w świetle wskazanych uregulowań, jak również art. 626² §3 k.p.c. oraz istoty ksiąg wieczystych, co do zasady podstawą dokonania wpisu może być wyłącznie oryginał dokumentu, a nie jego odpis lub kopia, potwierdzona za zgodność (por. uzasadnienie postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 2 grudnia 2016r. I CSK 819/15, Biul. SN 2017 nr 3).

Odnosząc te ogólne uwagi do stanu istniejącego w przedmiotowej sprawie należy wskazać, iż wnioskodawczynie do swojego wniosku nie dołączyła jakiegokolwiek dokumentu mogącego stanowić podstawę dokonania żadanego wpisu, bo za takie nie mogą służyć ani kopie pism procesowych, ani kopie orzeczeń sądowych. W ocenie Sądu Okręgowego jakiegokolwiek podstawy do dokonania wpisu nie mogą stanowić przedłożone przy wniosku fotokopie wyroków Sądu Wojewódzkiego i Sądu Okręgowego w Krakowie, jak i Sądu Apelacyjnego w Krakowie. Jest rzeczą niewątpliwą, iż jeśli podstawę wpisu stanowić ma orzeczenie sądowe, to jak trafnie stwierdził Sąd pierwszej instancji, powinno ono być przedłożone w urzędowo sporządzonych odpisach, oraz z potwierdzeniem, iż orzeczenie to jest prawomocne, gdyż tylko takie orzeczenie wywołuje określone skutki prawne i posiada moc wiążącą wynikającą z art. 365 §1 k.p.c.

Nadmienić należy, iż jakkolwiek zgodnie z orzecznictwem Sądu Najwyższego dopuszcza się przyjęcie za podstawę wpisu dokument jedynie powołany we wniosku i znajdujący się w aktach księgi wieczystej, której dotyczy dany wniosek, to jednak podstawą wniosku nie może być dokument znajdujący się aktach innej księgi wieczystej niż objętej danym wnioskiem, chociażby obie księgi były prowadzone przez ten sam sąd (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 31.01.2014r. II CSK 218/13 i z dnia 31.01.2014r. II CSK 225/13, OSP 2015/7-8/75), a tym bardziej dokument znajdujący się aktach innej sprawy sądowej i znajdujący się w innym Sądzie.

Podnieść należy, iż jakkolwiek przepis regulujący postępowanie wieczystoksięgowe zawarty w kodeksie postępowania cywilnego, jak również jakkolwiek przepis ustawy o księgach wieczystych i hipotece, nie dopuszcza możliwości dokonania wpisu na podstawie kopii lub odpisu dokumentu. Wskazać też trzeba, iż jakkolwiek stanowisko w powyższej kwestii nie jest w orzecznictwie jednolite, to Sąd Okręgowy podziela pogląd wyrażony w powołanym już postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 2 grudnia 2016r. I CSK 819/15, iż z uwagi na charakter postępowania wieczystoksięgowego, art. 129 §2 i §4 k.p.c. nie znajduje w nim odpowiedniego zastosowania. Szczególne znaczenie jakie ustawodawca nadaje podstawie wpisu w księdze wieczystej wynika m.in. z art. 36¹ ust.3 u.k.w.h., zgodnie z którym nie jest możliwe wydanie z akt księgi wieczystej dokumentu, który stanowił podstawę wpisu. Pozostawienie powyższego uregulowania, pomimo wprowadzenia do procedury cywilnej przepisu art. 129 §2 k.p.c. skłania do wniosku, iż pojęcie dokumentu o jakim mowa w art. 626² §3 k.p.c., jak i art. 31-34 u.k.w.h. dotyczy co do zasady oryginału, a nie jego odpisu lub kopii, choćby poświadczony za zgodność z oryginałem przez notariusza, bądź profesjonalnego pełnomocnika procesowego (adwokata, radcy prawnego). W przypadku gdyby podstawę wpisu mogły stanowić tego rodzaju odpisy powyższy przepis w istocie byłby zbędny, gdyż nie byłoby podstaw, aby poprzez ten przepis w szczególny sposób chronić dokumenty będące podstawami wpisu, skoro ilość tak sporządzonych odpisów oryginalnych dokumentów nie byłaby w jakikolwiek sposób ograniczona.

Nawet jednak gdyby podzielić stanowisko dopuszczające możliwość stosowania art. 129 §2 k.p.c. w postępowaniu wieczystoksięgowym, to przedłożone przez wnioskodawczynię fotokopie nie mogłyby stanowić podstawy wpisu, gdyż dokumenty nimi objęte nie posiadały klauzuli prawomocności.

Za chybiony należy uznać zarzut naruszenia art. 250 §1 zd.2 k.p.c. w zw. z art. 13 §2 k.p.c. Sąd pierwszej instancji słusznie uznał, iż brak jest podstaw do zwracania się przez niego do innego Sądu o odpisy dokumentów, które ewentualnie mogłyby stanowić podstawę wpisu żadanego przez wnioskodawczynię. Trafność tego stanowiska Sądu pierwszej instancji wprost wynika z kognicji sądu w postępowaniu o wpis księdze wieczystej. Należy wskazać, że w orzecznictwie Sądu Najwyższego wyrażono pogląd, że art. 626⁸ §2 k.p.c. zawiera pełną regulację przebiegu postępowania wieczystoksięgowego, tak w zakresie przebiegu postępowania dowodowego, jak i podstaw orzekania. W związku z tym wyłączną podstawą ustaleń faktycznych i prawnych sądu przy rozpoznawaniu wniosku o wpis (wykreślenie) w księdze wieczystej jest jedynie treść wniosku, treść dołączonych do niego dokumentów i treść księgi wieczystej (por. uchwała składu 7 sędziów Sądu Najwyższego z 16.12.2009r. III CZP 80/90, OSNC 2010/6/84, stanowiąca zasadę prawną). Jakkolwiek w orzecznictwie wyrażano następnie poglądy, iż oddalenie wniosku o wpis może nastąpić na skutek okoliczności znanych sądowi wieczystoksięgowemu z urzędu, lub na podstawie dokumentów przedłożonych na dalszym etapie postępowania, to za utrwalone należy uznać stanowisko, że takie okoliczności i dokumenty nie mogą stanowić podstawy wpisu, gdyż w tym przypadku decydujące są dokumenty dołączone do wniosku. Jeśli zatem podstawą wpisu mogą być tylko dokumenty załączone do wniosku, to oczywistą konsekwencją takiego stanowiska jest to, że w postępowaniu o wpis w księdze wieczystej przepis art. 250 §1 zd. 2 k.p.c. nie może mieć zastosowania. Podnieść trzeba, iż przepis ten wprost dotyczy postępowania prowadzonego w trybie procesowym, zaś jego stosowanie w innych postępowaniach może być jedynie odpowiednie poprzez art. 13 §2 k.p.c., chyba że przepisy szczególne stanowią inaczej. Jeśli przepis art. 626⁸ §2 k.p.c. jest przepisem szczególnym określającym zakres postępowania dowodowego w postępowaniu wieczystoksięgowym, to wyłącza on możliwość stosowania w tym postępowaniu art. 250 §1 zd.2 k.p.c. Gdyby bowiem sąd w tym postępowaniu był uprawniony do zwrócenia się do podmiotów określonych w art. 244 k.p.c. o wydanie odpisów lub wyciągów dokumentów, w przypadku gdy strona sama nie może ich uzyskać, to w konsekwencji podstawą wpisu byłyby dokumenty, które nie tylko nie zostały dołączone do wniosku, ale także dokumenty, którymi wnioskodawca w ogóle nie dysponował w chwili składania wniosku o wpis, co naruszałoby kognicję określoną w art. 626⁸ §2 k.p.c. Mając powyższe na uwadze należało powyższy zarzut uznać za chybiony. Z tych samych powodów Sąd Okręgowy nie miał podstaw do zwracania się do Wydziału I Cywilnego tut. Sądu o wydanie poświadczonych odpisów orzeczeń wydanych w sprawie o sygnaturze I C 325/97.

W kontekście przedstawionych wcześniej wywodów, oczywistą jest też kwestią to, że podstawą wpisu w księdze wieczystej nie mogą być okoliczności faktyczne znane sądowi orzekającemu z urzędu. Nadto Sądowi Okręgowemu w składzie rozpoznającym niniejszą sprawę nie są z urzędu znane wszystkie inne postępowania toczące się w tut. Sądzie, jak również rozstrzygnięcia, które w nich zapadają, a biorąc pod uwagę, iż nikt z sędziów wchodzących w skład Sądu Okręgowego rozpoznającego tę nie brał udziału w rozpoznawaniu powództwa, które zostało zabezpieczone wpisem przedmiotowego ostrzeżenia, nie można przyjąć aby treść zapadłych w nim orzeczeń była Sądowi znana z urzędu.

Kończąc niniejsze rozważania należy jeszcze dodać, iż wobec możliwości przyjęcia jako podstawy wpisy wyłącznie dokumentów przedłożonych wraz z wnioskiem, bez znaczenia dla wyniku tej sprawy były dokumenty załączone przez wnioskodawczynię do pisma procesowego z dnia 11 stycznia 2018 roku, jako również przedłożone przy piśmie z dnia 29 sierpnia 2017 roku.

W tym stanie rzeczy Sąd Okręgowy na podstawie art. 385 k.p.c. w związku z art. 13 §2 k.p.c. oddalił apelację, uznając ją za bezzasadną.

SSO Beata Kurdziel SSO Grzegorz Buła SSO Joanna Ćwik-Bielińska